

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamáziók pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre	4 ft.		
Félévre	2 „		
Negyedévre	1 „		

A legujabb «csapda.»

Hol rejlik az és miből áll?

A gyermekek vallásáról szóló törvényjavaslat 1. §-ának első és második kikezdésében, a hol az mondatik, hogy különböző valláshoz tartozó házassulók „házasságuk megkötése előtt *egyszersmindenkorra* megegyezhetnek arra nézve, hogy gyermekeik valamennyien, az atya vagy az anya vallását kövessék, illetőleg abban neveltessenek stb.“

Eznek az intézkedésnek csapda-természete pedig két dologból áll.

Első az, hogy az 1868-iki törvény a gyermekek *nemszerinti* valláskövetéséről, mint állami elv és protestáns eszmény *el nem töröltetvén*, az mint protestáns eszmény és államjogi elv fenmarad és annyi hajszán át, egy furcsa kis concessió, egy megengedett kivétel árán megmentett uralkodása mellett mindent el fog követni és így a tapasztalatlan házassulók kath. fiúk és leányok folyton ki lesznek téve annak a kísértetnek, hogy vagy világosan és határozottan az államjogi elvnek megtartott protestáns eszmény, vagyis a nemszerinti vallás követés mellett döntsenek, mert ez a „szabadság“ egy eszmény minden kecségetésével van fentartva számukra; vagy egyáltalában, — a mi legkényelmesebb, mert részökről egymás iránt semmi kellewtelenséggel nem jár, — gyermekeik vallására nézve ők egyáltalában ne egyezkedjenek, ne döntsenek, tennmaradván akkor az államjogi elvé feltölt protestáns eszmény, mely szerint a gyermekek „*nemök szerint követik szülők vallását.*“ A nemszerinti valláskövetés protestáns csapdájába tehát a hitidő, s a hitű, de tapasztalatlan kath. házassulók két meglehetősen ügyességgel leplezett uton lehet beteretelni, míg annak elkerülésére egy nem teljesen szabad ut van megnyitva, és ezen a félig szabadabb telt uton egy újabb, a legujabb „csapda“ van felállítva.

A fent idézett tvjavaslatbeli új intézkedésnek rendelkezése t. i. úgy szól, hogy a házassulók „házasságuk megkötése előtt“ tehetik csak a megegyezést. Ez még nem csapda, csak erkölcsi kényszer a csapda felé. De hát van-e elég ok és elég jog arra, hogy a *szülők megegyezését*, melynek szabad-

sága őket *egész életükön* át megilleti, az állami hatalom a házasságkötés előtti időbe, ebbe a Procrustes-ágyba szorítsa be? Hanem hát, a mint mondám, ez még nem maga a „csapda“, csak az állam részéről gyakorolt erkölcsi kényszer a legujabb „csapda“ felé. Ez a legujabb „csapda“ az „*egyszersmindenkorra*“ való, vagyis változhatatlan megegyezésnek kivétel nélkül való felállításában rejlik és abból áll, hogy ha valamely házassulók kath. leány protestáns vagy zsidó vagy mohamedán, mert Bosznia már ide tartozik, szóval más vallású nőlegényének kedvéért, avagy megfordítva, valamely házassulók kath. ifjú protestáns vagy zsidó vagy mohamedán, szóval más vallású arájának szép szemeiért, a házasságot megelőző szerelmi mámorban, kath. hite ellen valamennyi születendő gyermekének más vallású hitestársa válásához való „tartozandóságába“ és abban való neveltetésébe beleegyeznek, hogy akkor ez az önfeladett, hitehagyónál is rosszabb*) kath. szülő az „*egyszersmindenkorrá*“-ban rejlő *változathatalanság* „törvényes“ csapdájába által meg van fogva; s ha utóbb a jegyesi szerelem mámorja elszolván, hitének és vallásának világossága utat tör szívébe és lelkiismeretébe s azt mondja neki, te hitehagyónál rosszabb vagy, mert gyermekeidet is megfosztottad egyedül üdvözítő igaz vallásod jótéteményeitől: akkor ez a szerencsétlen, protestáns, zsidó vagy Isten tudja miféle most talán még nem is létező reá nézve idegen vallás csapdájában a szerelem vak szenvedélyei által megfogott lélek — nem lesz képes a hite ellen elkövetett árulását jóvá tenni s magát megnyugtanni: ez pedig hogy mit jelent, mily kín, csak az Isten tudná megmondani. Van-e erre, erre a jogfosztásra, erre a lelki torturára joga az államnak? Nincs. Tehát törvényt se hozhat rá.

Már egyszer rámutattam ebben a lapban arra, hogy igenis az állam, ha kellő okai vannak, felállíthatja az egyezségek változhatatlanságát ama jogelv szerint „*quod semel placuit, amplius displicere non potest*“ oly esetekben, midőn

*) Hitehagyónál is rosszabb; mert a hitehagyó csak maga hagyja el a hitet, magát károsítja; az ily szülő azonban másokat gyermekeik s azoknak utódjait is megfosztja az igaz hittől járó pótolhatatlan lelki javaktól.

egyesekek tisztán saját érdekekben, egészen az ő akaratuktól függő dologban intézkednek, mintegy privát souverain joggal; de oly esetekben, midőn a felek nem egészen tőlük függő dologban, tehát nem souverain privát joggal, hanem mint egy felsőbb akaratnak kötelezett megbízottjai és végrehajtói, vagyis mint delegátusok illetve subdelegátusok cselekszenek, akkor, ha egyezségökkel ama felsőbb akarat törvényét megszegték, nemcsak nem lehet „egyszersmindenkorra“ változhatatlan az ő egyezségök, de sőt, mibelyt tévedéseket belátják, egy pillanattal sem tartható fen, azonnal és minden percben megváltoztatandó; és az állam ész és jog nélkül zsarnokoskodik, nem pedig bölcsen uralkodik, hogyha az ellenkezőt, a rossz megegyezést az ő „egyszersmindenkorra“ való oktalan és jogtalan határozatával erőszakolja. Tehát az 1868-iki törvény *revízióját*, úgy a hogy kínálják, s a hogy már a főrendiházi hármass bizottság is, mint a hivatalos jelentés mondja „*egy általánosságban, mint részleteiben változatlanul elfogadta*,“ — mi katolikusok pur et simple, úgy a hogy van, minden javítás nélkül, a hitárulásban kooperáció bűnébe való esés terhe alatt el nem fogadhatjuk. Egyszerű beszéd itt a legtermészetesebb, annál is inkább, mert a szülők jogát amugy is több tekintet korlátozza, például az eszével már élni tudó gyermek joga az önelhatározásra.

A lapok beszélnek arról, hogy a főpapok, mert arra Rómából utasítás jött, a revízió tvjavaslatára rá fognak szavazni.

Itt félreértésnek kell fenforogni. Nem ismerjük Róma utasításának szó-szerinti szövegét, — mert azt igen helyesen hivatalos titok fedi a sajtó előtt, — tehát ahhoz érdemlegesen nem szólhatunk. Egyszerű placet a revízió tvjavaslatára nézve abban nem foglaltathatik. Nem foglaltathatik pedig azért, mert Róma egy esetleg rossz, Isten törvényébe ütköző egyezség „egyszersmindenkorra valóságára“ vagyis változhatatlanságára nem mondhat placetet s nem adhat annak megszavazására egyszerű és föltétlenül utasítást. Róma utasítása, melynek kategoricitásáról a lapok beszéltek, a tvjavaslat megszavazását csupán egyszerűen, vagyis minden kifogás nélkül csak akkor ajánlhatta volna, ha a *causae expositióba* véletlenül hiba csuszott volna be, a mi szintén csaknem teljes lehetetlenség a mai körülmények között. Mindenütt juxta allegata történik a döntés. Róma se mindentudó: csak az emberileg lehetőleg kimerítően megvilágosított ügyben tévmentes.

De legyen ez a dolog kármikép: a revízió tvjavaslatát úgy a hogy az kínálva van, kath. ember által egyszerűen, kifogás, javítás nélkül meg nem szavazható.

De sőt azt, t. i. az ott lehetőknek államjogilag is elismert megegyezés „egyszersmindenkorra valóságában“ vagyis változhatatlanságában, — még a többi szabadelvű vallásügyi törvények, különösen pedig a „vallás szabad gyakor-

latáról“ szóló törvényjavaslatnak alapelvű felállított „egyéni vallásszabadság“-hoz való szabadelvű konzekvencia miatt is meg kell változtatni.

Talán nem is kellene mondanom, hogy a szabadelvű konzekvenciára s annak „egyéni vallásszabadság“ elvére való ez a hivatkozás részünkről csak argumentum ad hominem lehet. A mai világban, midőn az egymás leeretnekezése oly erős divat, senki sem lehet biztonságban.

Most, midőn a kulturharezos hajszája első korszaka befejezéséhez közeledik, Isten színe előtt leborulva kifejezhetetlen hálát mondunk a szívek és vesék vizsgálójának kettőért: hogy a februári rendeletben rejlő csapdától való megmenekülés útját, az 1868-iki törvénynek a természetjog s a szülők Istentől kirótt vallási köteletségének irányában való megváltoztatását, annak szükségességét, a nyilvánosság előtt, elsősül a „Religio“ mondotta ki; valamint most is, a bekövetkezett revíziónak csapdaszerűségét, az ő furfangosságának teljességében, szintén a „Religio-Vallás“ fejtette ki.

Hogyha tisztán egyéni érdekről volna ebben szó: akkor én szívesen és nagyörömmel azt az elvet követném: „*ama nesciri*“; de mivel itt egy félszázadnál idősebb nagy örökségéhez tartozó legújabb jus quaesitumról, becses tulajdonjogról van szó, kötelezve érzem magam annak a másik elvnek követésére: „*praedicate super tecta*.“

Vajha a revízió követelésének akciójába ne kerül, volna be a vörös posztó, a melynek a bekövetkezett revízióban, ezt az új csapdát, ezt a mérgesen oda vágott „egyszersmindenkorravalóságot“ közölnhetjük.

Mintha látnám a tvjavaslat csinálói mérges toporzékolásunkban. Revíziót kívántok, gondolták magukban, az egyezség szabadságával! Jól van, ultramoutánok. Nesztek az egyezség szabadsága — annak megváltozhatatlanságával mikor azt nektek, hiteltek szerint, meg kell változtatni. Szabadság ez? Az elkövetett rossznak jóvátehetetlensége — szabadság ez?

Süssétek meg, szabadelvű bonatyák, magatoknak!

Mi katolikusok nem kérünk belőle!

**

Kisebb közlemények.

Vidéki levél. *)

Csik-Tusnád, 1894. szept. 18.

A debreczeni országos tanszerkiállítás tárgyai, taneszközei közül a következőket említem:

Smidt Rezső javított alakú palatáblája.

Ezen taneszköz a düllő rendszerű írás könnyebb és biztosabb elsajátítását célozza. — A tábla alsó bal és felső

*) L. lapunk f. évi 38 számát.

jobb szegletén levő haránt vágás, a pad asztaltáblája belső szélével párhuzamba fektetve, annak szabályos és a dűlő rendszernek megfelelő tartását biztosítja. Ujtítás a táblán annak felső bal és alsó jobb szegletében levő háromszög alakú lapocska, mely arra szolgál, hogy a kezdő tanuló előtt folyton szemléltetve legyen a dűlt irány, melyet az egyes betűknek és az egész írásnak adnia kell. — Anyaga bármilyen lehet, a javítás a tábla anyagát nem, csupán annak alakját érinti.

Hogy hol kapható és mi az ára? jelezve nem volt. — Papp Gábor tordai áll. tanító, mint e taneszköznek az „Aranyos Vidék” egyik számában tett ismertetője, — úgy vélem — a beszerezhetésre bővebb felvilágosítást nyújt.

Annyit mondhatunk, hogy előnye a táblának ezen javítás. —

„A magyar helyesírás gyak. tanítása az elemi népiskolában” című füzetek, szerkesztette: Piller József isk. igazgató tanító.

Czélja e füzeteknek a tanulót a gépiesség lélekölő munkájából kiemelve, önálló gondolkozásra vezetni; a tanulóban a tárgy iránt tudvágyat ébresztetni; a tárgyat egyszerűvé és érthetővé tenni, hogy a gyermek maga is haladhasson a helyesírás módozataiba; a tanulóknak alkalmat adni arra, hogy azon szöveget, melyeknek helyesírása különös szakismeretet s nagy gyakorlottságot követel, öntudatosan dolgozhassák föl; s végül könnyíteni az osztatlan népiskolai tanító helyzetén.

A füzetek kellőképp előkészített feladványokat nyújtanak s a Nagy László által irt „Nyelvtani gyakorló” kiegészítő részét képezik, — taumenete is annak felel meg.

Az egész munka két részből áll; első és második részből. Az első rész a III-ik osztály, a második rész a IV-ik osztály számára készült.

Ajánlható különösen azon osztatlan népiskolákhoz, hol a Nagy László „Nyelvgyakorló-ja” szerint tanítatik a magyar nyelvtan.

Megrendelhető: Tisza-Ujlakon a szerzőnél.

Arad szab. kir. város újtelepi közs. elemi népiskolájában a tanítótestület által összeállított és elfogadott „írásiminta.” — Egy tábla; ára 10 kr.

Ez az egyes nehezebb szavak könnyített kiejtése, tanulása és kiírását iparkodik elősegíteni. Olsósága és hasznosságáért ajánlható.

Zsolvai mulasztási naplógépe.

Ez egy hosszukás négyszögletű falra akasztható tárgy. Első fele balrészén a tanuló névsora van; minden tanuló neve után egy kis kivágás látbató, melyen a czoruzta vége befér és a belsejében egy forgatható hengerre csavart papírra buzza meg a vonást egy arra megbizott tanuló. A dél-előtti mulasztási bejegyzés az utolsó óra végén a gépkulesesal kissé elfordítatik, valamint hasonlóan a délutáni is. És ez így történik mindennap a hó végéig, a mikor a naplógép födele felnyitvatván a hengerről a papír lecsavartatik, mi adni fogja a havi mulasztásokat.

Ez mint találmány megérdemli a megfigyelést, de alkalmazása komplikált szerkezetű fogva nehézkes, czélszerűsége sem ér föl alkalmazásban levő mulasztási naplőinkkal, mit a tanító maga kezel, — tehát nem is ajánlható.

Az elemi iskolai számtan tanításához talán a legtöbb

eszköz volt, a mennyiben vagy 20-féle számológépet lehetett látni, annyiféle variációban.

Nevezetesen:

1. Luchs-féle számológép, két szétszedhető golyóval a törtek tanításához. 2. Vincze féle számológép, két szétszedhető golyóval a törtek tanításához. 3. Hoch féle számológép, 4. Józsa-féle számológép, 5. Born-féle számológép. 6. Csák-féle számológép, 7. Füzesy-féle számológép, 8. Tóth László-féle számológép 9. Tóth Lajos-féle számológép, 10. Herczeg J.-féle számológép, 11. Pedéri féle számológép, 12. Orosz-féle számológép, 13. Munkácsi-féle számológép. 14. Hipp Imre képekben kiállított egyszerűje, 15. Tóth Lajos játszva számoltatója, 16. Herresbacher táblás számoltatója, 17. Frolsch-féle nürnbergi számológép, 18. Egy ismeretlen által kiállított kockás számológép.

És még vagy kétféle számoltató eszköz.

Ezek közül a Füzesy-, Pedéri-, Csák-, Tóth László féle gépek, valamint Hipp Imre képekben kiállított egyszerűje érdemel különös figyelmet.

A Füzesy számoló különösen a törtek tanításához készült — noha a tizes számkörben a négy művelet tanításához is alkalmas. — Tervezte Füzesy Márton, készítette egy lakatos és asztalos ipariskolai tanuló. Likér, Gömörmegye.

Füzesy a számológép készítésénél azon elv vezérelte hogy a tanuló ne lásson maga előtt többet, mint éppen a mire szüksége van. Ez a czéljuk a hengereket elfűdő lemezeknek. Tíz sodronnyal bir, melyek közül az elsón egy henger van, mi a másodikon 2 3 , a 10-iken 10 részre van osztva. — A hengerek orvosi tanács folytán egészségi szempontból világos szürke színre vannak festve: az eltakaró lemezek élesen láthatóvá válnak. — A hányad részt akar a tanító szemléltetni, azon sor henger-takaró lemezét nyitja föl és így tetszés szerint szemléltethet $pl. \frac{1}{3} = \frac{3}{9}$. Kinyitja illetőleg láthatóvá teszi a 3-ik és 9-ik hengert, miáltal meg van adva a világos érzékelés stb.

Pedéri törtszemléltetője azonos ezzel, csakbogy eltakaró lemezek nélkül.

Józsa számoló gépe megyénkben, de Magyarország több megyéjében is igen sok iskolánál van sikeres használatban. Ismertetését a lapokban s a hozzá irt számtani vezérkönyvben olvastuk s tudjuk, hogy az különösen a tizedes törtek tanításánál fontos szerepet visz.

A Csák-féle számológép is a tizes számrendszer természetéhez ragaszkodik. — Három részből áll: a vízszintesen fekvő alaplóból, a függőlegesen álló fedél vagy hátlaplóból és a számjegyartókból.

Az alaphoz vannak elrejtve a szemléltetésre használandó golyók oly szerkezettel, hogy mindenkor csak annyit lát a tanuló, mint a hányra a feltett kérdés bebizonyításánál szükség van.

Egyes menyiségeknek, vagy számcsoportoknak különös kiemelése czéljából a golyók egyrésze fekete, melyeket a tanító saját terve és a napi renden lévő tananyag igényei szerint minden alkalommal külön-külön rendezhet.

Az alap berendezése a tizes rendszer természetének megfelelőleg 3 osztályt tüntet föl. — Jobbról az egyesek, tőle balra a tizedesek, majd a százas osztálya. Az osztályok megkülönböztetése eléggé éles. Alant az egyesek, magasabban a tizedes osztálya, a százas osztályban pedig egymás mögött

állanak a százaszt alkotó tízesek. — A fedél vagy hátapon az osztályok elkülönítését színes vonalok mutatják. — A hát lapnak felső részén az osztályok közepén egy egy mélyedés van a számjegytartók befogadására. A 3 számjegytartó „egyes“ „tízes“ „száz“ felírással bír, s mindenik a megfelelő osztály felett helyeztetik a hátapon levő mélyedésbe. Minden számjegytartó 0—9 számjegyekkel van ellátva, úgy hogy a golyókkal szemléltetett mennyiség a számjegytartókban megfelelő számjegyekkel jelölhető.

E berendezés segélyével a I számú számoló géppel 1-100-ig terjedő számkörben szemléltethető minden szám és minden számtani művelet. — Pl. ha szemléltetni akarjuk a 67-et, fölemelünk 6 tízes rudat és 7 egyes golyót; a számjegytartóba kitesszük 6 illetve 7 jegyet. Egyik sajátosága a gépnek, hogy az „egyesek“ és „tízesek“ osztályaiban csak 9 egységgel bír.

Azzal okolja ezt — igen helyesen, hogy mihelyt valamely alsóbb rendű egységből 10 van, az már a legközelebbi magasság kör egységévé válik; és így tényleg minden körben csak 9 önálló egység van, mert pl. 9 egyes meg egy egyes az már egy tízes. Ennek megfelelőleg van a számológépen egymás mellett 3 osztály. Külön a 9 egyes, külön a 9 tízes és külön az egy százás számára. Ha pl. a 9 egyes golyóhoz még egy egyes golyót akarnánk tenni, ezen „egy“ nek már nem jutna hely az egyesek osztályában, tehát kényszerítve vagyunk a tízesek osztályában egy üres rudat fölemelni, s úgy a kézben levő, mint a kis drótokon levő 9 golyót rátenni, mi által előállott egy tízes és semmi egyes, mit a számjegytartókban megfelelőleg jelölünk. — Ha pedig az egy tízesből elveszünk, akkor a még hátra levő golyókat egyenkint áttesszük az egyes osztályba. Hasonló az eljárás a tízesek és a százás osztályában.

A II. számú gép ezer golyóval lesz ellátva s megfelel a népiskola III—VI, a polgári és középiskolák I-ső osztályainak.

Az I számú gép ára 10 frt. a II számúé 20 frt.

Megrendelhető az „Aradvidéki tanítóegylettől“.

A Tóth László féle „darabszámoló“ átmeneti szemléletet nyújt a „számezység“ fogalmáról a „számjegy“ fogalmára. A gép áll 10 fel és lerakható sodronyon 10-ével elhelyezett 100 koczkadarabból, melyek különféle helyzetbe hozhatók. A forgatható s jobbra balra tolnak koczkák hát lapján, azon számjegy szemléltető, a hányadik helyét a koczkadarab e számsorban elfoglalja; pl. a 7-dik koczkadarab előre fordítható hát lapján olvasható a 7-es szám stb.

A számsorok alatt egy forgatható 5 szögű koczka van elhelyezve, melyről a végeztetendő négy alapművelet jegyei láthatók; e fölött az „annyimint“ (egyenlőség) kifelé fordítható jele foglal helyet. A műveletek jegyei alatt még egy sor ki és befelé fordítható számsor van 0—10-ig.

A magánfoglalkozásra is szolgáltató anyagot a gép, a mennyiben tetszés szerint kifordítható számai összeadhatók, kivonhatók stb. A tízesek vörös számjegyekkel vannak jelölve, két oldalt pedig a méter, decziméter és centiméter szemléltető. — Ara: 12 frt. Megrendelhető a feltalálónál Debreczenben.

A Hipp Imre „képekben kiállított egyszeregy-e“ az egyszeregy tételeinek világos és könnyű módon való szemléltetővé tételére készült. — Hogy ezen eszköz az említett

célra igen alkalmas, szükséges és egyedül hasznos, — az bizonyos.

Minden elemi iskolába ajánlható és olcsóságát tekintve be is szereshető, ára 2 frt. Ibafa, Baranyamegye.

Ajánlható az „oros“ számológépnek azon módosított példánya, melyben a golyók egy vékony deszkaalappal vannak eltakarva azon ezéltől, hogy annyi golyó tolassék a gyermek elé, a hányat szemléltetni kíván a tanító. — Ez tetején egy fiókkal van ellátva, benne golyók, melyből az egyesek szemléltetve tanításánál a tanító a gép jobb szegletén függélyesen álló sodronyába tetszés szerint bocsájthat.

A többi fent megnevezett számológépek is mind használhatók, de némileg hátrányuk az, hogy a külön elhelyezett golyókat, hengereket a tanítónak tanítás közben kell az egyes sodronyokra huzkálni, mi a tanítási időt lényegesen esorbitja.

Az egészről pár kivételével mondható, hogy azok az orosz számoló gépnek különféle utánzatai. Ezen kivétel alatt a Józsa, Herresbacher, Hipp Imre féle és még pár értendő.

(Folyt. köv.)

T a m á s I m r e.

Könyvismertetés.

— „Magyarok hazája költők dalaiban. a czime annak a kötetnek, melyet Babik József egri tanítóképző intézeti tanár összeválogatván kiválóbb költőink hazafias tárgyú darabjait, (kisebb költői elbeszéléseket, mondákat, legendákat, balladákat, ódákat, elegiákat stb.) Egerben közrebocsátott. Célja Előszava szerint az, hogy elővárszolja ezredéves multunk emlékeit, hogy a hazaszeretet az ósok dicső emlékeiből lángra gyúljon.

Talán felhozhatná valaki, hogy a hazafias költemények ily nagy tömege nem hat fejlesztőleg érzelmeinkre, hanem ellenkezőleg a közönyösség magvát binti el szívéinkben. Nem gondolnám, hogy ez az ellenvetés igaz lehetne. Ily irányú munkákat, bár mindennapi szellemi táplálékoknak kellene lenniök, rendesen csak lelkünk ünnepies pillanataiban szoktunk elővenni, mikor a nyomasztó gondok elesitülván, szabad szárnyalást engednek a szellemi élvezetek után vágó elmének. Nem unhatjuk meg továbbá azért, mivel itt is mérteket tart az okos ember. Csak egy-két költeményt olvasunk át, hogy eszmemenetlik világosan elménkbe íródjék és hogy magunk is érezzük az érzelmek hullámzó összhangját. Csak így teszünk ránk azt a hatást, melyet pl. Vörösmarty, Arany, Petőfi nemű alkotásai olvastára érzünk, mikor egész valónk azt susogja, hogy csak úgy leszünk boldogok, ha buzgón, serényen és önzetlenül mozdítjuk elő azokat az eszméket, melyek a hazára, polgártársaink boldogítására irányulnak. Miut menyeyi zene hangzik egész belsőkben annak tudata, hogy valóban ez a föld, a haza töldje a mi édes anyánk, mely „táplál s eltakar“; új, magasztos gondolatok zajlanak bennünk, melyek mind nemes tettek, önfeláldozásra buzdítanak.

Bizonyára ez lebegett a gyűjtemény összeállítója előtt. Mindenesetre nemes cél, dicső feladat, melyet korszakunk önző napjaiban és anyagelvi embereinek nem lehet eléggé szívükre kötni. Ezt a célt a gyűjtő azzal akarja elérni, hogy a nemzeti történelmünk kiváló férfiainak és eseményeire írott költeményeket összeszedvén, élénk tárja. A bevezetést három a hazáról szóló óda alkotja. A hunokról öt darabban van emlékezés, u. m. Rege a csodaszarvasról (Arany), Balambér (Szelestey), Attila kardja (Fischer), Leo és Attila (Helez Ferencz), Ildikó (Csengey). A következő tizenegy, többnyire mondák, a vezérek korából veszi tárgyát. Így vezet tovább a gyűjtemény történelmünk fonalán. A szent, hadi tettekben kiváló vagy polgári eseményekkel tündöklő fejedelmeket a nemzet szívébe zárván, folyton-folyvást életükből merít erőt, lelkesedést: nem esuda hát, ha költőink is osztatlan lelkesedéssel irányozzák rájuk tekintetüket és iblettségük legszebb gondolatait magasztalásukra fordítják. A gyűjtemény nagy figyelemmel van erre a szempontra. Szt.-István, Szt.-László, Nagy Lajost, a Hunyadiakat, továbbá nemzeti életünk három legnevezetesebb eseményét: a mohácsi vészt, a Rákoczy-féle és az 1848-iki forradalmakat, mint legfelemelőbb emlékeinket lyrái vagy epikai költemények füzérébe illesztve szemlélhetjük. Régibb költőink közül Kölcsey, Kisfaludy K., Bajza, Czuczor, Arany, Petőfi stb., az újak közül a gyengébbek mellett a kiválók történelmi tárgyú költeményeinek java részét itt láthatjuk. Fájdalommal kell nélkülözniük azonban Vörösmartyt, kinek pl. Szózata „milliók szívében szendergő sejtelmet érlelt hő vágygyá, erős törekvéssé“; Tompát, kinek elégiái ezreknek égő fájdalmát olvasztották fel enyhítő könnyecskékké; és Garayt, ki a hazafias irányú költők között szintén előkelő helyet foglal el. Ezeket a gyűjtő tulajdonjogi akadályok miatt nem közölhette. Hiányát érezzük azoknak a XVI.—XVIII. századi költőknek is, kik koruk lelkét, érzéseit, örömeit és szenvedéseit leghűbben tükrözvén vissza, méltán sorakozhattak volna XIX. századi jeleseinél. Az Akadémia és egyesek adott ki műveikből egyes köteteket, de szórványosabban vannak közkézben, semhogy egy ily nemű gyűjtemény, mint a „Magyarok Hazája“ melőzhetné. Meglehet, hogy a válogatás közönség régieseknek találná, de nemes hevüléstük megragadó erejével elfeledtetnék külső alakbeli ódonosságukat. Babik gyűjteményének egy másik gyengességét az okozza, hogy a hazai történelemből vett tárgy színe alatt sok aesthetikailag kevésbé becses darab is bekerült a gyűjteménybe. Ezek mellett a hiányok mellett igen alkalmas könyv lesz a „Magyarok hazája“ mindenkori számára, de kiváltképen az ifjúság találhat benne ünnepies alkalmakra bő választékban elszavalandó darabokat. (Egy pld. ára füzve 2-60 frt., kötve 3-20 és 3-60 frt., velin-papírosan 4-60 frt.)

R. S.

— *Megrendelési felhívás* Dr. Katschthaler János felszentelt püspök, salzburgi kanonok **Dogmatikájának** magyar kiadására. Nagy 8-rét. Igen finom papír, szép kiállítás. 6 nagy kötet, egyenkint mintegy 32 iv. Egy kötet ára füzve 3 frt 20 kr. (etiam erga sacra 11), erős és díszes félbőr kötésben borsarkokkal 4 frt 20 kr. (erga sacra 14). Tehát az egész mű füzve 19 frt 20 kr. (erga sacra 66), kötve 25 frt 10 kr. (erga s. 84.) Papnövendékek 20%-nyi árleendésben részesülnek.

Hazánk katolikus papságánál régóta általános az óhaj egy terjedesebb magyar nyelvű dogmatika után. Répászky József, kassai áldozópap, jelenleg apátkanonok és püspöki helyettes, minnekutána nagyszabású és kimerítő alapvető hittanát kiadta, egy hasonló arányokban készülő dogmatika kiadását is kilátásba helyezte s az első kötetet ki is adta, de mint kanonok és legújabb püspöki helyettes egyéb teendőik által el lévén halmozva, a megkezdett művet a magyar hittudományi irodalom igen nagy kárára nem folytathatja. Es úgy látszik, hogy hazánkban más hivatottakat is hasonlóképp elfoglaltság akadályoz egy teljes és kimerítő dogmatika megírásában.

Azért már évekkkel ezelőtt elhatároztam, hogy a hasonló tárgyú külföldi termékek egyik legjelesebbjét, Katschthaler János felszentelt püspök és salzburgi kanonok Dogmatikáját többekkel együtt lefordítom és kiadom. Ezt a művet pedig azért választottam, mert eléggé terjedelmes és kimerítő s e mellett kitünő tulajdonságokkal ékeskedik. Katschthaler ugyanis Franczelinhez, Kleutgenhez, Jungmannhoz Heinrich-, Scheeben- és Hurterhez hasonlólag az előző időknek, kivált a keresztény ókornak tanítását szorgosan kutatja és a régiek iratait ügyesen, sikeresen értelmesíti, de e mellett az újabbakról sem feledkezik meg, sőt egyes folyóiratokban megjelent értekezésekre is figyelmet fordít, miközben a gyakorlatai szükségletet is számba veszi. Tárgyalása és előadása világosságra nézve túlhaladja az általam ismert összes dogmatikákat. Hogy előadása minél világosabb legyen a scholasztikus műszavakat, ahol csak lehet, kerüli s művét egy vonal alkalmazása által két részre osztja. A vonal fölött a tant röviden és világosan kifejti s bebizonyítja, a vonal alatt ugyanazt bővebben tárgyalja, mélyebben érinti, számos, jól választott szöveggel bizonyítja és megvilágosítja végre gazdag irodalmi tájékoztatást ad. Ilyképp a dogmatikában kezdők és otthonosak egyaránt élvezettel és sikerrel olvassák művét. És még egy szép tulajdonságával felülmulja az újabb idők minden dogmatikáját: tárgyalása keletes, a keresztény igazságok nagy szeretetét lebeli s ily szeretetet szülni és ápolni hivatott. Nem esoda azért, ha e kiváló tökéletességek következtében a kriika által föltétlen magasztalással fogadott és ajánlott mű nemcsak Európa különböző országainak katolikus hittudományi intézeteiben, hanem Amerikában is nagy számban el van terjedve.

E kitünő művet már évekkkel ezelőtt, többek közreműködésével, magyarra fordítottam s a magyar kiadást a nagynevű szerző, nemcsak engedélyezte, hanem kívánta is, de az előttem igen becses óhaj teljesítésében engem külső körülmények mindaddig akadályoztak. Ma végre abban a helyzetben vagyok, hogy a rég szándélt kiadás munkáját magamra vehetem, de csak úgy, ha e nagyszabású és sok költséggel járó vállalat sikerét előre biztosítva látom, vagyis ha rövid idő alatt, névleg a jelen év végéig, több száz megrendelő jelentkezik.

A mű az eredetiben 5 kötetet képez, de mert egy kötet a többihez képest kétszeres terjedelmű, én hat, körülbelül egyenlő kötetben nyújtom az egészet. Egy-egy kötet terjedelme mintegy 32 iv lesz.

Az I. kötet az egy Istenről, a Szentháromságról és a teremtő Istenről szól.

A II. kötet az eredendő bünt, a megtestesülést és a megváltást tárgyalja.

A III. kötet a szentmalasztról értekezik.

A VI. kötet a szentségekről általában, a szentelményekről, a keresztségről, a bérmálásról és az Oltáriszentségről, valamint a szentmise-áldozatról oktat.

Az V kötet a többi szentségekről szól.

Végül az VI. kötet az utolsó dolgokról szóló tant foglalta magában.

Arát lehetőleg olcsóra szabtam, olcsóbbra az eredetienél. Míg az eredeti teljes mű füzve 48 márká és 80 fillér, tehát csaknem 30 frt, addig az igen finom papíron és szépen kiállítandó magyar kiadásnál egy kötet ára füzve 3 frt 20 kr., tehát az egész mű 19 frt 20 kr., erős és diszes félbörkötésben egy kötet 4 frt 20 kr., tehát az egész mű 25 frt 20 kr. Etiam erga sacra; és pedig egy kötet füzve erga sacra 11-kötve erga sacra 15. Fizetni mindjárt a megrendelőkör is, de a megjelenés után is lehet, az utóbbi esetben utánvétel alakjában. A sacramok jelölését is előre lehet kívánni, de külön kifejezett kívánság esetén kívül csak a kötetek megküldése alkalmával fogom azokat jelölni. Papnövendékeknek 20%-nyi árleengedést adok.

Azon lesznek, hogy 1896 végeig az egész mű megjelenjék. Amint két kötet meglesz, megküldöm a megrendelőkörnek; a többi is kétkötetenként.

A megrendeléseket tessék már most megtenni, hogy a kiadás sikere és a nyomtatandó példányok felől tájékozódjam; ily nagy munkánál sok fölös példányt nyomtatni nem lehet.

Aki tiz megrendelőt gyűjt s egyszerre bejelent, egy teljes tiszteletpéldányt kap füzve s kötetenként 1 forintért kötve.

A megrendelések hozzám intézendők: Budapest, Király-Pál-utca 13. szám.

Budapest, 1894. szeptember hó.

Dr Kiss János,

pápai kamarás, a Szent-István-Társulat igazgatója.

—*Megrendelési felhívás* Dr. Weisz János gráci egyetemi tanár **Világtörténelmének** magyar kiadására. 22 nagy kötet. Egy (körülbelül 50 ives) kötet ára füzve 4 frt, kötve 5 frt.

Miután a Szent-István-Társulat által évekkel ezelőtt kiadott s az olvasóközönség részéről igen kedvesen fogadott, Cantu Caesar-féle Világtörténelem példányai jórészt elkeltek, a Társulat tervbe vette egy újabb hasonló tárgyú irodalmi műnek, dr. Weisz János gráci egyetemi tanár 22 kötetes kitűnő Világtörténelmének magyar kiadását.

Midőn dr. Weisz János a hetvenes években „Lehrbuch der Weltgeschichte“ című nagyszabású művének első kötetei megjelentek, ezek a szerző nagy olvasottsága, éles kritikai szelleme és rendkívül érdekes előadása által széles körben figyelmet gerjesztettek; tudósok és a művelt olvasóközönség eiragadtatással szóltak a kitűnő munkáról s fokozódott érdeklődéssel várták a többi kötetek megjelenését. Alig jelent meg egy újabb kötet, midőn a régebben megjelentek némelyike már teljesen elfogyott a könyvpiacra, úgy hogy midőn az egész munkának még fele sem jelent meg, az elő-

ző kötetek már negyedik, sőt ötödik kiadást nyertek. Hogy pedig a művelt német olvasóközönség, mely oly könnyen válogathat a jelesebbnél jelesebb történeti művek közül, mily lelkesedéssel karolta fel ezt a maga nemében páratlan művet, kitűnik abból, hogy a huszonkét vastag kötetből álló mű most már harmadik kiadásban jelenik meg, s hogy a Styria irodalmi és részvénytársulat e harmadik kiadásért 80,000 ftot fizet az előbbi kiadónak s ezen roppant összeg daczára nincs oka tettét megbánni, mert több mint 4000 rendes előfizetője van. Nem is csoda: nagyszerű az egész mű, remek kivitelű minden részletében, úgy hogy ha az egészet áttekintjük, mintha egy nagyszerű domban volnánk, melynek legkisebb része is gyönyörű összhangban van az egészszel s mester kezére vall.

Midőn ő Felsége, apostoli királyunk, nemesi rangra emelte a férfit s neki a művészetek és tudományok érdeméért adományozta, e szavakat intézte hozzá: „Az ön műve nagyszerűen van tervezve s részleteiben igen szépen ki van dolgozva!“

Ezt a művet szándékozik a Szt.-István-Társulat kiadni, a legújabb német kiadás után készült magyar fordításban, a minket közelebről érdeklő magyar, bolgár, román és szerb nemzetek történetének kibővítésével, úgy hogy a magyar kiadás az eredetienél még teljesebb lesz.

A Szt.-István-társulatot e mű kiadására nem anyag haszon vágya indítja; de azért e nagy befektetést kívánó vállalatba bele nem toghat addig, míg annyi megrendelő nem jelentkezik, amennyi nagyobb veszteség veszélyét elbárítja.

Kérjük azért a nagyérdemű érdeklődő közönséget, hogy a Szt.-István-Társulat által kiadatni szándékolt Weisz-féle Világtörténelmet lehetőleg rövid idő alatt megrendelni sziveskedjék. Ha a f. évi december hó 15-éig legalább 500 megrendelő jelentkezik, a mű azonnal sajtó alá jut.

Arát a Társulat a lehető legcsekélyebbre szabta. Míg az eredeti illusztrálatlan kiadás egyes köteteinek ára füzve 4 frt és fölebb, kötve 5 frt és fölebb, ép oly finom papíron és szép kiállításban, s ha a megrendelők száma lehetővé teszi, több száz illusztrációval, a teljesebb magyar kiadás bármelyik kötetét füzve 4 frt, diszes és erős félbörkötésben pedig 5 frtért adja.

Évenként legalább 2—3 kötet fog megjelenni: az egy éven át megjelent kötetek egyszerre fognak a megrendelőkörnek megküldetni; azoknak, kik a pénzt előre be nem küldötték, utánvétel mellett. A ki tiz megrendelőt gyűjt s egyszerre bejelent, egy teljes tiszteletpéldányt kap füzve, s kötetenként 1 frtért kötve.

A megrendelések a Szt.-István-Társulat igazgatóságához (Budapest, Király-Pál-utca 13. sz.) intézendők.

Budapest, 1894. augusztus hóban.

*A Szt.-István-Társulat
igazgatósága.*

Előfizetési felhívás

ily című munkára:

ERDÉLYI KATHOLIKUS HITSZÖNÖK

V. kötet:

*Konferenciák, Ünnepi és Alkalmi Szentbeszéd***Forster Jánostól.**

Tartalmaz mintegy 30 konferenciát az apostoli hitvallásról, azonkívül a bűnbánat szentségéről és a négy utolsó dolgról. A konferenciákon kívül vannak benne ünnepi beszédek az év minden ünnepére és alkalmi beszédek a leggyakrabban előforduló alkalmakra és templomi búcsukra. A 30—32 nyomtatott ivre, legjobb minőségű papírra szép cíceró betűkkel nyomtatott mű ára bérmentes küldéssel 3 frt. Sacerdotibus erga sacra, unum per 35—40 xr computando.

Tekintettel arra, hogy a konferenciák mai nap már fölötébb szükségesek, ez a mű nemcsak házagpótló, hanem mivel az egyes konferenciák mint önálló beszédek a soron kívül is mindig használhatók a tárgyalt hitbéli tannak megfelelő ünnepen, vagy alkalomkor, ez a körülmény nagyban emeli a mű gyakorlati használhatóságát. Súlyt fektettem arra is, hogy a tárgyalás menete könnyebb legyen s úgy az emlézés, mint az előadásra alkalmas.

A munkát kegyelmes főpásztorom, nmélt. és főtiszt. Lönhart Ferencz erdélyi püspök ur ő excellentiája 50 éves áldozópapi jubileuma emlékére szándékom kiadni.

Mihelyt annyi előfizető jelentkezik, hogy a kiadás biztosítva lesz, sajtó alá kerül s az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával a legrövidebb idő alatt az előfizetők kezébe jut.

Előfizetések levelező lapon alólírothoz intézendők.

Gyulafehérvár (vár), 1894. évi június 29-én.

Forster János,
püspöki ceremoniarus.

Napi események köréből

— **KeGYELMES főpásztorunk** már e hó 3-ika óta Budapesten időzik a főrendiház tárgyalásain s amint teljeseen megbízható helyről értesülünk, — Isten jóvoltából, — jó egészségnek örvend.

— **Az irodalmi társulat** f. hó 4-én tartott disz- és közgyűléséről, mely mindenben programszerűleg folyt le, — idő rövidsége és helyszíke miatt csak a jövő számban irhatunk.

— **Olvasóink** nagybecsű figyelmét külön is felhívjuk mai számunk bevezető cikkére, melyet a Religió ft. Szerkesztősége külön levonatban bocsátott rendelkezésünkre.

† Bálint Károly.

Részvételt vettük a következő gyászjelentést: Az erdélyi fehérvári székeskáptalan a maga, valamint a rokonok és számos jó barát nevében is, a meghatottság érzetével tudatja, hogy szeretett tagja Főtisztelendő Bálint Károly, székesegyházi éneklő kanonok; Boldogságos Szüzzöl címzett egeresi apát, az egyházmegyei elemi iskolák főtanfelügyelője, a házassági kötelék és szerzetesi fogadalom védője, a fehérvár-hegyaljai kerület működő főesperese, az erdélyi róm. kath. Status igazgató tagja stb. élete 66, áldozó papsága 42-ik évében, hosszas betegeskedés következtében a halotti szentségek ájtatos felvétele után, 1894. október hó 1-én esti 10 órakor az Urban csendesen elhunyt. A boldogultnak hült tetemei folyó hó 3-án d. u. 3 órakor foguak a gyulafehérvári róm. kath. temetőben a boldog feltámadás reményében letétetni; lelkeért pedig az engesztelő sz. Mise-áldozat folyó hó 5-én d. e. 9 órakor fog a székesegyházban a Mindenhatónak bemutatni. Gyulafehérvárt, 1894. október 2-án. Requiescat in Sancta pace! — Temetése f. hó 3 án rangjához illő fényvel ment végbe.

— **Jótekonyság.** Püspök Ur Ő Nagyméltósága a püspöki papnevelő intézet szükségletére egyezer (1000) forintot, a brassói róm. kath. templomban ablakainak díszítésére 800 frtot, a petrozsényi templomban új oltár készítésére 200 frtot, a Fejéregyházán beállított róm. kath. iskola czéljára 1000 (egyezer) frtot, a nagy-szebeni Orsolya szüzek zárdájának két világi tanítónő fizetésére 500 frt, egy szerzetbeli tanítónő kiképezetésére 100 frt, három leány növendék tanítására 300 frtot, tűzifa beszerzésére 100 frtot vagyis mindössze egyezer frtot; a boiczai iskola javítására többlet költség fejében 28 frt 65 krt, az alsó-tömösi róm. kath. templom orgonájára 30 frtot, a csik-balánbányai templom oltárának költségére 25 frtot, a tordai leányiskola kijavítására 294 frtot, a gyulafehérvári tört. természettud. és régészeti társulatnak 100 forintot, a csomortányi róm. kath. fiókbítközség harangjainak költségére 161 frtot, a medgyesi munkatanítónő díjazására 40 frtot, a szentágothai róm. kath. kántornak 20 frtot, a budapesti fővárosi rákosi közművelőd. és jótekonny egyesületnek 10 frtot, a váci süket-némák intézetének 10 frtot, a kolozsvári ezredéves országos kiállítására 30 frtot, a malomfalvi (Udv. Szentlélek filiája) templomának oltár készítésére 25 frtot, irodalmi és egyéb jótekonny czélra, különösen egyes szegények segélyezésére mindössze legkevesebb 180 frtot méltóztatott magán pénztárából adományozni.

— **Kérelem.** Minthogy folyó hó végével a múlt évi nov. 4-ike óta a Jézus szent gyermeksege művére befolyt, összegeket az esztergomi főigazgatósághoz be kell küldennem tisztelettel felkérem a ft. helyi igazgató urakat, hogy az említett mű részére begyűlt adományokat f. hó 25-ik napjáig

bozzám átküldeni sziveskedjenek. Gyulafehérvárt, 1894. okt. 5-én. Steiniczter Ede a szent gyermekség művének ez időszakos egyházmegyei igazgatója.

— **Nyilvános köszönet.** Karácson Márton t. főesperes és maros-vásárhelyi gymn. és finevelő-intézeti igazgató ur 50 frtnyi és Embery Árpád székely-udvarhelyi főgymn. tanár ur az általa szerkesztett és kiadott „Emléklapok“ felülfizetéséből sajátjából is pótolva szintén 50 frtnyi alapítványt tettek a székely-udvarhelyi róm. kath. internatus javára. Fogadják a tanári kar s az ifjúság leghálásabb köszönetét. Székely-udvarhelyt, 1894. szeptember hó 27-én. Soó Gáspár, igazgató.

— **Lapunk zártakor** vesszük a hírt, hogy a főrendiház egy szónyi többséggel elfogadta a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatot a hírheft 3. §-al együtt, mely a felekezetenküliséget státuálja. Nem lepett meg a dolog; el voltunk rá készülve s megvalljuk, annyiból nem is alterál bennünket, amennyiben egyházunk érdekeit nem féljük tőle. A katholicizmus ereje épen az igazság döntő hatalmában van; azt mondhatja valaki: én ezt nem hiszem, mert binni nem akarom; de azt: *ez nincs így, ez nem igaz*, a kath. egyház tanairól nem mondhatja senki. Míg a protestáns felekezetek egyes tanairól, evidenter belátja bárki, hogy azok tartalmilag valótlanak. Innen van, hogy a hit ellenségei a kath. egyházat *gyűlölik*, mert félnek tőle; a prot. felekezetek azonban lenézik, hanem azért kihasználják önző céljaikra. Ezt az egyházpolitikai harc is világosan mutatja. Látják már, a józanabb protestánsok is, hogy az a felekezetenküliségről szóló §. lesz az a sarokkő, amelyen a nemes és szent eklésia ezer darabra török. De hát ők akarták; s beteljesül, hogy a ki mi által vétkezik, azáltal lakol. A helyzetnek tehát az a szignaturája, hogy ők nekünk egy hátbavágást szántak, maguknak meg levágták a fejét.

— **De Rossi János meghalt.** A világhírű keresztény archeológus, a katakombák nagynevű fölfedezője és ismertetője, De Rossi János, ki nagybecsű működésével egy új motívum credibilitást nyújtott az emberi nemnek, szept. 25. örök álmra hnyta le semeit a pápai Castel-Gandolfo nyaralóban, mély gyászba borítva a katholicus világot. A nagyérdemű tudós holttesteit, ki két nagy pápának, IX Piusnak és XIII. Leónak szeretetével dicsekedhetett, Castel Gandolfóban temetik el a Campo Veranon levő családi sirboltba. De Rossi halála mély gyászba borította Róma kath. tudósait s mély fájdalommal értesült arról a szent Atya is. (A nagyérdemű tudósról bővebben fogunk megemlékezni mi is.)

— **Egy főispán politikai igazságérzete.** Pozsonymegye közgyűlésén Jedlicska Pál felső-diósi esperes interpelláció alakjában előhozta azt, hogy a főszolgabírák nagyban agitáltak a nyáron megtartott katholicus nagygyűlés ellen. Szalavszky főispán erre azt válaszolta, hogy a tisztviselőknek joguk van politikát gyakorolni. Egyben figyelmeztette a klerust, hogy ne rántsa elő mindig az egyházpolitikát, mert ez izgatás, a mi az ország békéjét veszélyezteti. Hát persze így van — liberális felfogás szerint, hogy a hivatalnokoknak, a szolgabíráknak szabad politikát gyakorolni, de ha a papság inti, figyelmezteti hiveit, az már izgatás. Jobb lett volna nyílt szint vallani a főispán urnak és azt mondani, hogy Magyarországon a kormány mellett, a zsidó és liberális politikát csinálni mindenkinek szabad, ellene azonban — bűn és hazafiatlanság. Ilyen a liberális igazságszeretet nagy Magyarországon.

— **Pályázat.** A csik-delnei kántor-tanítói állásra pályázatot hirdettünk. Járandóságai: 1. Tiszteséges lakás, jó karban levő gazdasági épületekkel. 2. A belső telken 8 véka féréjű szántó és két szekér szénát s egy szekér sarjut termő kaszáló, gyümölcsös és veteményes kert. 3. A két határban felváltva művelhető 25 véka féréjű szántótömlő. 4. A taploczai réti kaszálóval együtt 8 szekér szénát és két szekér sarju termő kaszáló. 5. 60 kalongya őszi s ugyanannyi tavaszi-kepe 6. 50 terü lágú tűzifa, megér 50 forintot. 7. Oszpora 60 frt. 8. Stóla 30 frt. 9. Szentmise alapítványból 6 frt. 10. Szabad legeltetés és erdőtetés. A gabona kepéből köteles a harangozónak évenként 17 véka rozstot s annyi zabot csépléskor kiszolgáltatni. Kötelessége: a mindennapi iskolában az I. II. osztály, az ismétlők egyik nemének önálló vezetése és tanítása, ezen kívül az egyházi functiók végzése. Pályázati határidő folyó évi október hó 22. Csak kántortanítói oklevéllel bíró egyének pályázhatnak. Pályázók kellően felszerelt folyamodványaikat a jelzett határidőig benyújtani s október 22-én délután 3 órakor az összeróban megjelenni sziveskedjenek. Csik-Delnén, 1894. szeptember 25-én. Péter Lajos, lelkész isksz. elnök. László Péter, egyht. és iskolaszékt jegyző.

— **Pályázat** hirdettetik a k.-remeti nőtanítói állásra. Fizetése havi előleges részletekben 300 frt. 2) Lakás vagy 30 frt lakbér, 3) 3 öl tűzifa hazaszállítva. Pályázók kéréseiket október hó 15-ig Csiki Péter kanonok pleb. iskolaszéki elnökhöz adják be. K. Remete u. p. Deményháza.

— **Pályázat.** Nagy-Küküllő megyébe kebeleztett sárpataki róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Évi jövedelme: 1. A szegény k. tanítók alapjából 21 frt. 2. Püspök urunk magánpénztárából 50 frt. 3. A Fogarasy alaptól 48 frt 82 kr. 4. A püspökmegyei kisegítő alaptól 100 frt. 5. Alapítvány után 60 kr. 6. Stóla átlag 2 frt. 7. A belsőségben zöldséges, kaszáló és gyümölcsös 1 hold 1478 □ öl kert. 8. Két szobából álló tisztességes lakás, honyha, kamra, pincze és a lelkészszel közösen használt kut. A ki-nevezett k. tanító tartozik: a kántori, harangozó és sekrestyési teendőket végezni, a templomot tisztán tartani, az iskolába járókat tanítani. Pályázók felhivatnak, hogy tanítói oklevél, és szolgálati bizonyítványokkal felszerelt kérésüket folyó évi október hó 25. egyenesen nagyméltoságu erdélyi püspök Ur Ó Excellentiájához terjeszszék fel. Erzsébetváros, 1894. október hó 2-án. Avédik Lukács, főesperes.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Forster János**, Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Dr. Cserni Béla, Fejér Gerő, Vass Albert.**